

На основу члана 56. став 1. Закона о образовању одраслих ("Службени гласник РС", број 55/13) и члана 43. став 1. Закона о Влади ("Службени гласник РС", бр. 55/05, 71/05 - исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 -УС, 72/12, 7/14 - УС и 44/14),

Влада доноси

Одлуку о утврђивању Годишњег плана образовања одраслих у Републици Србији за 2015. годину

*Одлука је објављена у "Службеном гласнику РС", бр.
2/2015 од 9.1.2015. године, а ступила је на снагу
17.1.2015.*

1. Овом одлуком утврђује се Годишњи план образовања одраслих у Републици Србији за 2015. годину.

2. Годишњи план образовања одраслих у Републици Србији за 2015. годину одштампан је уз ову одлуку и чини њен саставни део.

3. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

05 број 615-16821/2014-2

У Београду, 8. јануара 2015. године

Влада

Председник,

Александар Вучић, с.р.

ГОДИШЊИ ПЛАН ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА 2015. ГОДИНУ

УВОД

Образовање одраслих, као процес током ког су одрасли укључени у систематске активности учења са циљем стицања нових облика знања, вештина, ставова или вредности, представља саставни део свеукупног система образовања и целоживотног учења.

У светлу тренутних макроекономских показатеља, демографских и миграторних кретања, стања на тржишту рада, техничко-технолошког развоја и повећања захтева за професионалним/образованим кадром, образовање одраслих се посматра као услов друштвено-привредног раста и развоја. Релевантност и неопходност даљег јачања система

образовања одраслих акценгована је кроз стратешки и легислативни оквир политике образовања одраслих у Републици Србији који чине Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године ("Службени гласник РС", број 107/2012) и Закон о образовању одраслих ("Службени гласник РС", број 55/13, у даљем тексту: Закон), који уједно представља и правни основ за израду Годишњег плана образовања одраслих (у даљем тексту: ГПОО).

ГПОО, представља општи, свеукупни преглед планираних активности, формалних и неформалних облика образовања одраслих у утврђеним приоритетним образовним областима и активностима, које реализују релевантне институције и друштвени актери, као одговор на утврђене потребе појединца, локалног привредног амбијента и тржишта рада.

Финансијска средства за реализацију ГПОО за 2015. годину, у складу са Законом, обезбеђују се из различитих извора као што су буџети Републике Србије, аутономне покрајине, јединица локалне самоуправе, али и из сопствених средстава полазника, кандидата и послодаваца, и др.

I ТРЕНУТНО СТАЊЕ

Писменост становништва

Према попису становништва из 2011. године¹ у Републици Србији, од укупно **6.161.584 становника старијих од 15 година**, без школске спреме је 164.884 лица (2,68%), непотпуно основно образовање има 677.499 становника (11%), а завршено основно образовање има 1.279.116 (20,76%) лица. Средње образовање има 3.015.092 лица (48,93%), више 348.335 (5,65%), а високо образовање има 652.234 лица (10,59%).

¹ Републички завод за статистику - Попис 2011. године.

Табела 1: Становништво старо 15 и више година према школској спреми

	Попис 2002. год.		Попис 2011. год.	
	укупно	%	укупно	%
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	6.321.231	100	6.161.584	100
Без школске спреме	357.552	5,66	164.884	2,68
Непотпуно основно образовање	1.022.974	16,18	677.499	11,00
Основно образовање	1.509.462	23,88	1.279.116	20,76
Средње образовање	2.596.348	41,07	3.015.092	48,93
Више образовање	285.056	4,51	348.335	5,65
Високо образовање	411.944	6,52	652.234	10,59
Непознато	137.895	2,18	24.424	0,40

Извор: РЗС, Попис 2002. и 2011.

Компјутерска писменост

У Попису 2011. први пут су прикупљени подаци о "компјутерској" писмености, односно подаци о томе да ли лице уме да врши обраду текста, израђује табеле, шаље и прима електронску пошту, као и да ли уме да користи интернет.

Табела 2: Становништво старо 15 и више година према компјутерској писмености

	Број становника	Компјутерски писмена лица		Лица која делимично познају рад на рачунару		Компјутерски неписмена лица	
		укупно	%	укупно	%	укупно	%
Република Србија	6.161.584	2.108.144	34,21	910.586	14,8	3.142.854	51,01
Мушко	2.971.868	1.062.125	35,74	463.780	15,61	1.445.963	48,65
Женско	3.189.716	1.046.019	32,79	446.806	14,01	1.696.891	53,20

Извор: РЗС, Попис 2011.

Партиципација у различитим облицима образовања одраслих

На основу резултата Анкете о образовању одраслих² у Републици Србији у 2011. години 16,5% одраслих (старости 25-64 године) учествовало је у образовању, што представља пораст уколико посматрамо податке Еуростата из 2008. године, према којима је у Републици Србији само 3% одраслих (25-64 године старости) учествовало у неком програму образовања одраслих. Међутим, проценат укључености одраслих у образовању у Републици Србији знатно је испод просека земаља чланица Европске уније, у којима 40,8% одраслих учествује у образовању³.

У Републици Србији у неком облику формалног или неформалног образовања заступљенији су представници мушког пола, старости од 26 до 34 године живота, који имају високи степен стручне спреме, у радном су односу и живе у урбаним срединама. Заступљеније је учешће у програмима неформалног образовања који су повезани са запошљавањем, одржањем запослења или напредовањем у каријери.

Као разлог неучествовања у неком облику образовања најчешће се наводе високи трошкови образовања/обуке (51,7%), односно породичне обавезе (29,2%).

Посебно забрињавају подаци о укључености лица са најнижим образовним нивоом - чак 99,2% жена и 98,7% мушкараца који не учествује ни у једном облику образовања/обука намењених одраслима. Такође, у Републици Србији преко 91% незапослених жена и мушкараца не учествује у образовању и обукама. Са друге стране, преко 77% запослених мушкараца и преко 71% запослених жена не учествује ни у једном облику образовања/обука намењених одраслима.

² Анкета о образовању одраслих спроведена је од стране Републичког завода за статистику у периоду од 20. августа до 31. децембра 2011. године, по принципу случајно изабраног узорка (на узорку од 4138 појединаца старости од 25 до 64 године), коришћењем метода телефонске и теренске анкете.

³ Највишу стопу учешћа у образовању одраслих имају Луксембург и Шведска (преко 70%), а најнижу Румунија и Грчка.

Запошљавање

Према подацима Анкете о радној снази за први квартал 2014. године, стопа запослености лица радног узраста (15-64) износи 48%, што представља смањење од 1,2 процентна поена у односу на октобар 2013. године (49,2%). Међутим, ако посматрамо кретања у односу на април 2013. године, стопа запослености се повећала за 2,2 процентних поена (45,8%), односно број запослених се повећао за око 101.000 лица.

Стопа незапослености лица радног узраста (15-64) у првом кварталу 2014. године износи 21,6%, што значи да је повећана за 0,6 процентних поена у односу на октобар 2013. године (21%). Међутим, уколико посматрамо кретања у односу на април 2013. године, стопа незапослености се смањила за 3,4 процентних поена (25,0%), односно број незапослених се смањило за око 94.500 лица.

Структура незапослених према образовном нивоу делује прилично стабилно. Незапосленост је највише распрострањена међу онима са средњим нивоом образовања, будући да је нешто више од две трећине незапослених завршило средњу школу (65,6% у првом кварталу 2014. године).

У периоду април 2013. - први квартал 2014. године приметан је пораст учешћа незапослених са високим нивоом образовања са 16,7% на 17,1%. Са друге стране, у истом периоду дошло је до смањења учешћа лица са нижим нивоом образовања са 18,9% на 17,1%. Овај податак може да укаже да се у периоду када нема довољно слободних радних места, лица се одлучују за наставак школовања и тада прелазе у неактивност. У прилог томе су подаци да се у посматраном периоду стопа неактивности младих повећала са 70,5% на 72,8%.

Програми из система образовања одраслих које реализује Национална служба за запошљавање условљене су расположивим финансијским средствима за реализацију мера активне политике запошљавања, која већ дуги низ година нису адекватна потребама (у 2013. години, износ одређених средстава из буџета РС за мере активне политике запошљавања представљале су 0,03% БДП), што директно утиче на обухват лица мерама.

На основу Националне стратегије запошљавања за период 2011-2020. године ("Службени гласник РС", број 37/11) израђују се национални акциони планови запошљавања и усвајају на годишњем нивоу. Они представљају основни инструмент операционализације утврђеног стратешког оквира, односно њиме се утврђени приоритети транспонују у конкретне програме и мере активне политике запошљавања, као вид одговора активне политике запошљавања на тренутно стање, односно токове на тржишту рада. Саставни део националног акционог плана запошљавања (НАПЗ) за 2015. годину (усвојен на седници Владе од 13. септембра 2014. године, Закључак 05 број 101-9866/2014-1) представља и Годишњи програм додатног образовања и обуке, који је израђен на основу анализе потреба послодаваца у погледу потребних знања и вештина неопходних за обављање конкретних послова. Реализација Годишњег програма додатног образовања и обука, подразумева спровођење појединачних активности, односно програма и мера којима се стичу нова знања, вештине и радно искуство, у циљу подизања запошљивости и запошљавања, са посебним фокусом на потребе локалног и регионалног тржишта рада и подручја рада у којима је евидентиран дефицит у погледу компетенција и радних вештина.

Стварање конкурентније радне снаге подразумева спровођење мера усмерених на подстицање и усмеравање професионалног развоја, кроз систем каријерног вођења и саветовања. У том смислу Стратегија каријерног вођења и саветовања у Републици Србији ("Службени гласник РС", број 16/10), услед промена у интересовањима и способностима појединаца, односно промена и захтева пословног окружења, каријеру посматра као променљиву категорију. Реализација програма из система каријерног вођења и саветовања се врши кроз мрежу пружалаца услуга коју чине, поред основношколског и средњошколског система формалног образовања, каријерни центри као што су: универзитетски центри за каријерни развој при Универзитету у Београду, Новом Саду, Нишу, Крагујевцу, Новом Пазару, као и при приватним универзитетима; Центар за каријерно вођење и саветовање за младе таленте, при Министарству омладине и спорта; центри за информисање и професионалну оријентацију при Националној служби за запошљавање (Београд, Нови Сад и Ниш), итд. У наредном периоду, посебна пажња биће усмерена ка унапређењу свеукупног система каријерног вођења и саветовања, јер остварује значајну улогу у постизању друштвених циљева, као што су развој система доживотног учења, смањивање јаза између понуде и потражње и социјална једнакост и инклузија младих и одраслих из осетљивих

друштвених група.

Превазилажење целокупне неповољне ситуације у Србији, пре свега у квалификационој структури незапослених, застарелих знања и неадекватних способности које отежавају запошљавање, у првом реду подразумева унапређивање система образовања, посебно система средњег стручног образовања и образовања одраслих.

II ЦИЉЕВИ ГОДИШЊЕГ ПЛАНА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ И ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ ДЕЛОВАЊА

У циљу усаглашавања политика из система развоја људских ресурса (запошљавања, образовања и научно-технолошког развоја), даљег развоја људског капитала, који треба да одражава потребе тржишне привреде, обезбеђивања одрживог мултисекторског приступа и сталне координације у процесима креирања и спровођења секторских политика, односно остваривања утврђених циљева образовања одраслих, неопходно је:

- побољшање система образовања одраслих,
- подизање образовног нивоа одраслих,
- повећање могућности за учење и учешће у образовању одраслих.

У складу са тим, усмерено и ка специфичним циљним групама одраслих, идентификују се следеће **приоритетне области и активности образовања одраслих за 2015. годину:**

1. формално образовање одраслих;
2. неформално образовање одраслих;
3. обуке за потребе тржишта рада по приоритетним секторима;
4. признавање претходног учења;
5. каријерно вођење и саветовање;
6. унапређивање система образовања одраслих.

Годишњи план образовања одраслих сачињен на основу обрађених података који су доставиле надлежне институције у складу са чланом 56. став 3. Закона.

1. Формално образовање одраслих

Формално образовање одраслих представља организоване процесе учења који се остварују на основу наставних планова и програма основног и средњег образовања, и програма других облика стручног образовања прилагођених потребама и могућностима одраслих и захтевима тржишта рада.

Циљ формалног образовања одраслих је обезбеђивање различитих облика и могућности за подизање образовног нивоа одраслих, односно за укључивање у програме формалног образовања:

- формалног основног образовања одраслих (по моделу функционалног основног образовања одраслих);
- формалног средњег образовања одраслих (ванредни ученици старији од 17 година);
- преквалификације, доквалификације и специјализације.

1.1. Реализација активности основног образовања одраслих

Реализација делатности основног образовања одраслих, у делу који се финансира из буџета Републике Србије треба да:

- допринесе да се у систему образовања Републике Србије омогући одраслим грађанима да стекну основно образовање примерено њиховим потребама, могућностима учења и потребама тржишта рада;

- обезбеди већи обухват одраслих основним образовањем;

- оспособи у систему образовања довољан број основних школа и школских тимова за остваривање основног образовања одраслих, чинећи га доступним већем броју одраслих људи без основног образовања;

- омогући остваривање исхода основног образовања потребних за унапређивање квалитета личног и породичног живота, већу социјалну укљученост и запошљивост одраслих.

Општи циљ основног образовања одраслих јесте стицање и унапређивање знања, вештина, вредности и ставова неопходних за проактивно и конструктивно решавање проблема и суочавање са изазовима у свакодневном животу, унапређивање породичних и личних услова живота, обављање једноставних послова и адекватно поступање у радним ситуацијама и радном окружењу, даље образовање и активно учешће у друштвеној заједници.

Основно образовање одраслих се реализује у основним школама за одрасле или у редовним школама у оквиру посебних одељења за одрасле. Уочљива је недовољна развијеност система основних школа у односу на број неписмених одраслих, као и лоша територијална распоређеност. У великом делу земље не постоји могућност за одрасле да похађају ову наставу, упркос великом броју потенцијалних корисника. Основно образовање је намењено свим одраслима који су прекинули своје основно образовање или га из било којих разлога нису никада ни започели, а старији су од 15 година живота и због тога је развијен нови програм за основно образовање одраслих (функционално основно образовање одраслих). Основно осмогодишње образовање одраслих по овом програму стиче се кроз три циклуса, који трају по годину дана. Први циклус обухвата основно описмењавање и основе функционалне писмености, други - основе општег основног образовања, а трећи - основно образовања и обуку за једноставна занимања, односно послове. Завршен први циклус од годину дана еквивалентан је програму прва четири разреда, други - петом и шестом, а трећи - седмом и осмом разреду основног образовања. Школа остварује програм основног образовања у оквиру школске године, а школски календар и распоред часова усаглашава и прилагођава могућностима и потребама одраслих.

Наставни план и програм основног образовања одраслих, који се остварује по моделу функционалног основног образовања одраслих, спроводи се од школске 2013/14. године као редован програм у 70 основних школа и 75 средњих стручних школа. Програм реализују додатно обучени наставници, а посебну улогу има андрагошки асистент, као члан школског тима. У реализацију програма основног образовања у школској 2014/15. године планирано је да се укључи 80 обучених андрагошких асистената. Андрагошки асистент има посебан задатак:

- да одрасле информише о могућностима стицања, односно завршавања основног образовања;

- да мотивише одрасле за укључивање у систем образовања;

- да помогне одраслима у отклањању баријера за упис и похађање наставе;

- да помогне полазницима у превазилажењу тешкоћа у учењу;

- да пружи подршку наставнику у остваривању програма у изради материјала за учење и наставу;

- да учествује у остваривању различитих наставних и ваннаставних активности;
- да ради на успостављању сарадње школе са социјалним партнерима у јединици локалне самоуправе ради остваривања права полазника и остваривања образовног процеса;
- да помаже у остваривању интереса посебних циљних група укључених у образовни процес;
- да помаже у остваривању индивидуализованог програма, као и у додатној и допунској настави;
- да помогне полазницима у избору обука потребних на тржишту рада;
- да посредује у сарадњи основне и средње школе ради укључивања полазника у процес обучавања.

Како је имплементација програма у претходним годинама показала да одређени број обучених наставника и асистената (20%) напусти рад у програму образовања одраслих већ приликом прве могућности за запошљавање и допуну норме у редовном образовању са децом, односно да напусти програм и због одласка у пензију, пресељења, боловања и др., потреба за обучавањем нових наставника је веома изражена. Такође, нове школе које ће се укључити у 2015. години имаће наставнике којима је неопходна обука за имплементацију наставног плана и програма, у складу са Правилником о условима у погледу простора, опреме, наставних средстава и степена и врсте образовања наставника и андрагошких асистената за остваривање наставног плана и програма основног образовања одраслих ("Службени гласник - Просветни гласник РС", број 13/13).

Општи циљ програма обуке је да се школски тимови и наставници оспособе за држање наставе засноване на концепцији интерактивне наставе, да се наставници оспособе за реализацију наставе засноване на принципима учења одраслих и интерактивним методама учења и да се оспособе за примену новог наставног плана и програма основног образовања одраслих. У школској 2014/15. години потребна је обука за 550 наставника основних школа за имплементацију програма основног образовања одраслих.

Пошто су полазници програма основног образовања одраслих најчешће из маргинализованих група, сиромашни, Роми, незапослена лица и нису у могућности да радне материјале за учење купе из сопствених средстава, потребно им је обезбедити и материјале за учење (приручнике и радне материјале).

У 2015. години планирана је реализација основног образовања одраслих на територији 15 школских управа, у 73 основне школе. Планирани број полазника основног образовања одраслих у школској 2014/2015. години је 6.139.

Списак школа и планирани број полазника дати су у Прилогу 1. који је одштампан уз ГПОО и чини његов саставни део.

Укупан буџет за реализацију активности основног образовања одраслих за 2015. годину, износи **385.339.182** динара.

1.2. Реализација активности средњег образовања одраслих

Значај средњег, нарочито средњег стручног образовања одраслих се посебно наглашава имајући у виду велику незапосленост, као и неадекватну и застарелу образовну структуру запослених.

Средње образовање одрасли стичу у средњим школама у статусу ванредног ученика, где завршавају програм средњег образовања у трајању од 2 до 3 године. Досадашње стање ванредног школовања одраслих карактерише неприлагођеност наставних програма одраслима и неадекватна организација наставе, те је број одраслих у средњим школама мали у односу на потенцијални број. Последњих година у систем средњег стручног

образовања уведен је већи број нових профила, иновираних програма усаглашених са захтевима тржишта рада, те се у 2015. години очекује повећање броја одраслих у иновираним профилима.

Реализација делатности средњег образовања одраслих, у делу који се финансира из буџета Републике Србије треба да:

- омогући укључивање одраслих, старијих од 17 година, у наставак образовања примерено њиховим потребама, могућностима учења и потребама тржишта рада;
- обезбеди већи обухват одраслих системом средњег образовања;
- обезбеди постојање широке мреже школа и широке понуде нових или осавремењених образовних профила за одрасле полазнике;
- омогући остваривање исхода средњег образовања потребних за већу социјалну укљученост и запошљивост одраслих;
- одговори на потребе тржишта рада и појединаца за новим знањима и вештинама, унапреди могућности за запошљавање, омогући професионалну мобилност и флексибилност, повећавајући вредност људског капитала у земљи;
- допринесе повећању инклузије одраслих у систем образовања и смањењу сиромаштва.

У 2015. години планирана је реализација формалног средњег образовања одраслих на територији 16 школских управа, у 235 средњих школа. Планирани број одраслих полазника старијих од 17 година (ванредних ученика) средњег образовања у школској 2014/2015. години је 3.576.

Списак школа и планирани број полазника дати су у Прилогу 2, који је одштампан уз ГПОО и чини његов саставни део.

Укупна средства потребна за реализацију активности средњег образовања одраслих за 2015. годину, која је неопходно обезбедити из буџета Републике Србије, износе **45.369.003** динара.

Како средње образовање одраслих обухвата и активности преквалификације, доквалификације и специјализације, у 2015. години планирана је њихова реализација на територији 10 школских управа, у 140 средњих школа. Планирани број одраслих полазника у школској 2014/2015. години је 12.689. Будући да те активности финансирају сами полазници, већина школа је пријавила очекивани број полазника (у односу на досадашње искуство). Мањи број школа је пријавио и очекивани буџет, јер наставнике које ангажују на тим активностима финансирају из сопствених средстава. У односу на достављене податке, планиран је износ средстава потребних за реализацију активности преквалификације, доквалификације и специјализације.

Списак школа и планирани број полазника преквалификације, доквалификације и специјализације дати су у Прилогу 3. који је одштампан уз ГПОО и чини његов саставни део.

2. Неформално образовање одраслих

Неформално образовање одраслих представља организоване процесе учења одраслих који се остварују на основу посебних програма, ради стицања знања, вредности, ставова, способности и вештина усмерених на лични развој, рад, запошљавање и социјалне активности одраслих.

Циљ неформалног образовања је обезбеђивање различитих облика и могућности за укључивање у програме за развој кључних компетенција, које омогућавају допуну стручних знања и вештина, што осигурава лакше и брже запошљавање, задржавање запослења или

праћење трендова данашњице када је у питању функционалност знања и вештина.

Основни садржај активности се односи на спровођење општих неформалних програма образовања одраслих (развој кључних компетенција) и активности подршке, које углавном пружа неформално образовање и учење одраслих, као што су:

- програме предузетништва;
- програме обуке за рад на рачунару;
- програме страних језика;
- програме из науке и технологије;
- програме заштите околине и екологије;
- програме развоја и очувања безбедних и здравих услова рада;
- програме креативног и уметничког изражавања;
- програме стицања или допуњавања других знања, вештина, способности и ставова.

Програме неформалног образовања могу да реализују како основне и средње школе тако и остале установе и институције. Потребна средства за реализацију неформалног образовања у 2015. години су сачињени на основу достављених података школа односно ШУ и државних институција.

Списак државних институција и школа односно ШУ дати су детаљније у Прилогу 4. који је одштампан уз ГПОО и чини његов саставни део.

3. Обуке за потребе тржишта рада по приоритетним секторима

Циљ ове приоритетне области је обезбеђивање различитих облика и могућности за укључивање одраслих у програме за стицање стручних компетенција, који омогућавају унапређење компетенција, конкурентности и запошљивости лица. У складу са тим, обуке за потребе тржишта рада представљају један од инструмената за успостављање и одржавање равнотеже између понуде и потражње на тржишту рада и обезбеђивање високог нивоа релевантности садржаја и исхода образовања у односу на потребе и захтеве рада.

Обуке за потребе тржишта рада се спроводе на основу процењених потреба локалног тржишта рада, прогнозираних потреба послодаваца и на основу приоритета дефинисаних националним стратегијама. У складу са тим, обуке за потребе тржишта рада треба приоритетно да буду усмерене на следеће секторе:

- 1) услуге
- 2) пољопривреда
- 3) прехранбена индустрија
- 4) информационо-комуникационе технологије.

Програме обука за тржиште рада могу да реализују како средње школе тако и остале установе и институције, па тако својим буџетом, поред школа, њихову реализацију за незапослена лица планира Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Национална служба за запошљавање својим Годишњим програмом рада за 2015. годину.

Потребна средства за реализацију програма обука за тржиште рада у 2015. години на основу достављених података се могу детаљније видети у Прилогу 5 који је одштампан уз ГПОО и чини његов саставни део.

4. Признавање претходног учења

Циљ признавања претходног учења је обезбеђивање унапређења учешћа одраслих у процесима целоживотног учења, индивидуализације процеса и путева учења одраслих, као и мобилности и запошљивости радне снаге. Признавање претходног учења (ППУ) је стандардизован процес, који обухвата информисање кандидата, саветовање и вођење кандидата, процену претходног учења, признавање исхода учења - доношење одлуке о сертификацији и израду плана даљег учења.

Основно полазиште у успостављању система ППУ је да компетенције релевантне за квалификацију треба да буду признате, без обзира на начин на који су стечене - учењем кроз животно и радно искуство, у неформалном контексту, путем обуке на радном месту или самосталним учењем.

За ППУ је неопходно да постоје усаглашени стандарди квалификација, који јасно дефинишу стручне компетенције и јединице компетенција, као и критеријуме за њихову процену, што представља саставни део дефинисања Националног оквира и система квалификација у Србији. У том смислу постоји директна повезаност националног оквира квалификација (НОК) и ППУ, која се огледа још и у намери да квалификације буду видљиве, опште признате и прихваћене. НОК кроз ППУ обезбеђује појединцу да упозна пут у учењу и признавању квалификација, а послодавцу да има поузданију селекцију кандидата за запошљавање.

Целокупна активност ППУ се заснива на Стратегији развоја образовања у Србији до 2020. године, у којој је утврђено успостављање система сертификације претходног учења/признавање неформалног и информалног учења и дефинисане планиране мере:

1) у склопу НОК дефинисати систем сертификације претходног учења (квалификационе нивое на којима је могућа сертификација, процедуре, инструменти, надлежна тела/установе, законска и подзаконска регулатива);

2) успоставити најмање 10 установа надлежних за сертификацију претходног учења и омогућити да најмање 2% незапослених без квалификације, а са одговарајућим радним искуством стекне прву квалификацију на овај начин.

У складу са тим, а на основу Закона о образовању одраслих, у Заводу за унапређивање образовања и васпитања почетком 2014. године је формирана радна група која ради на развоју Концепције система признавања претходног учења у Републици Србији и предлогу Правилника о стандардима и начину спровођења поступка за признавање претходног учења. Радну групу чине представници: Завода за унапређивање образовања и васпитања, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Националне службе запошљавања, Привредне коморе Србије и Уније послодаваца Србије.

С обзиром на новине које систем ППУ доноси у пољу образовања, предвиђено је да се током 2015. године изврши пилотирање модела признавања претходног учења дефинисаног у Концепцији.

На основу развијених капацитета за учешће у пилотирању имплементације поступка признавања претходног учења свих интересних група и Центра за стручно образовање и образовање одраслих у оквиру Завода за унапређивање образовања и васпитања, као носиоца, одабрана је стратегија за спровођење признавања претходног учења. Прва, припремна фаза се односила на консолидовање радне групе за имплементацију поступка признавања претходног учења.

Следећа фаза је имплементација процеса признавања претходног учења са следећим активностима:

- идентификовање листе квалификација које се могу стећи признавањем претходног учења и израда стандарда квалификација са листе у два сектора;

- израда стандарда, метода и инструмената за признавање и њихова примена на шест квалификација;

- израда програма обуке за саветовање и оцењивање у процесу признавања претходног учења;

- обука 30 стручњака за спровођење саветовања и оцењивања у процесу признавања претходног учења (формирање ресурсних центара).

У завршној фази обавиће се евалуација дотадашњих активности у сврху унапређивања и осигурања квалитета.

Највећи део признавања претходног учења у Србији ће се спроводити у средњим школама. Међутим, за спровођење поступка признавања претходног учења неопходна је координација, вођење, стручна подршка и праћење од стране Завода за унапређивање образовања и васпитања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја, али и сарадња са Националном службом за запошљавање, када су у питању незапослени и са Министарством омладине и спорта, када су у питању млади узраста од 18 година.

У складу са тим, планирано је и учешће у финансирању процеса признавања претходног учења од стране поменутих институција, а из средстава буџета Републике Србије за 2015. годину. Завод за унапређивање образовања и васпитања планира да обезбеди из буџета Републике Србије **485.000,00** динара за активност признавања претходног учења.

Планирана средства за активност признавања претходног учења у 2015. години, могу се детаљније видети у Прилогу 6 који је одштампан уз ГП и чини његов саставни део.

5. Каријерно вођење и саветовање

Циљ каријерног вођења и саветовања (пете приоритетне области) је обезбеђивање пружања стручне подршке одраслима за лични и професионални развој и запошљавање. Каријерно вођење и саветовање се може реализовати као посебна активност, али и као једна фаза у процесу признавања претходног учења.

Иначе, каријерно вођење и саветовање представља јединствен систем, који се остварује у сферама образовања и запошљавања. Садржај активности каријерног вођења и саветовања односи се на обезбеђивање стручне подршке појединцу у функцији:

- личног развоја - како би могао да разуме себе (сопствена интересовања, компетенције, особине личности) и одговорно се односи према сопственом образовању и професионалном развоју;

- сагледавања могућности за учење и запошљавање односно рад;

- планирања и управљања каријером (променама у области учења и рада).

Квалитет и доступност каријерног вођења и саветовања зависи у великој мери од реализације Националног програма који је предложен у Стратегији каријерног вођења и саветовања ("Службени гласник РС", број 37/11).

Када су у питању одрасли, Национални програм обухвата програм за лица узраста од 19 до 30 година и програм за лица старија од 30 година, који садрже стандарде на основу којих се успоставља и реализује програм каријерног вођења и саветовања (видети детаљније у Стратегији каријерног вођења и саветовања, стр. 16-18). Развој каријерног вођења и саветовања, према Стратегији, обухвата:

- обезбеђивање доступности каријерних информација одраслима;

- обезбеђивање квалитета центара за каријерно саветовање увођењем Националног ресурсног центра и успостављањем информатичке базе;

- усавршавања метода каријерног саветовања и вођења и информационих материјала;
- стварање система усавршавања андрагога, психолога и саветника за каријерно вођење и саветовање одраслих у школама и каријерним центрима;
- подизање друштвене свести о значају континуираног планирања каријере;
- праћење и евалуацију рада огледних и постојећих центара за каријерно вођење и саветовање.

Највећи део каријерног вођења и саветовања у Србији се спроводи у филијалама Националне службе за запошљавање, када су у питању незапослени, и то кроз следеће активности: информисање, психолошка процена радних потенцијала, саветовање, селекција и класификација. Такође се спроводи у оквиру Министарства омладине и спорта, када су у питању млади узраста од 18 година. Стога, поменуте институције ће обезбедити потребна средства за реализацију процеса каријерног вођења и саветовања, а из буџета Републике Србије за 2015. годину.

Планирана средства за активност каријерног вођења и саветовања у 2015. години могу се детаљније видети у Прилогу 7 који је одштампан уз ГП и чини његов саставни део.

6. Унапређивање система образовања одраслих

Циљ ове шесте приоритетне области је спровођење активности потребних за даљи развој, имплементацију система и реализацију образовања одраслих:

- развојне активности,
- обука за стручњаке за рад са одраслима у образовању,
- праћење и евалуација активности образовања одраслих,
- осигурање квалитета,
- информисање и саветовање,
- промотивна и издавачка делатност.

Основни акценат је на:

- системском уређивању мреже јавно признатих организатора активности образовања одраслих, који спроводе програме образовања одраслих за стицање квалификација;
- развојним програмима и обукама наставника, инструктора, тренера и других стручњака у образовању одраслих са нагласком на обуци стручњака који спроводе програме општег неформалног образовања за стицање кључних компетенција;
- развоју метода и инструмената и дефинисању носиоца активности праћења и евалуације активности образовања одраслих;
- развоју метода и инструмената за обезбеђивање квалитета - увођење модела за понуду квалитетног образовања за одрасле (консултанти за квалитет, увођење националних стандарда и ознака квалитета за област образовања одраслих);
- развоју промотивне, информативне и издавачке делатности у области образовања одраслих;
- развоју метода и инструмената за утврђивање и прогнозирање потреба за знањима и вештинама на тржишту рада.

Активност унапређивања система образовања одраслих све поменуте институције у Годишњем плану образовања одраслих планирају да спроведу из сопствених средстава која им буду опредељена из буџета Републике Србије.

III ОКВИРНИ ОБИМ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ГОДИШЊЕГ ПЛАНА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ ЗА 2015. ГОДИНУ

Реализатори (носиоци) Годишњег плана образовања одраслих за 2015. годину, који у највећој мери учествују у финансирању активности образовања одраслих, су Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Национална служба за запошљавање (НСЗ). Податке које је доставило Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања су преузети из Националног акционог плана запошљавања за 2015. годину, који представља основни инструмент операционализације утврђеног стратешког оквира политике запошљавања, којим се, утврђују програми и мере активне политике запошљавања, које ће се реализовати у предметној години. Обухват незапослених лица мерама активне политике запошљавања, укључујући и сегмент образовања одраслих, зависи од износа средстава опредељених за ове намене у Закону о буџету Републике Србије за 2015. годину.

Велики део активности образовања одраслих представљених у прилозима, поред Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и НСЗ, различите институције планирају да спроведу, али нису доставиле потребна средства, с обзиром на то да та средства расподељују из сопственог буџета, а на основу буџета Републике Србије за 2015. годину.

Стога је оквирни обим потребних финансијских средстава за реализацију ГПОО за 2015. годину приказан искључиво за оне активности образовања одраслих за које су Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Завод за унапређивање образовања и васпитања предвидели средства из буџета Републике Србије за 2015. годину.

Законом о буџету Републике Србије за 2015. годину ("Службени гласник РС", број 142/14), није било могуће обезбедити средства потребна за реализацију активности стручног усавршавања наставника који реализују програм основног образовања одраслих и средства за набавку наставних материјала за полазнике у основном образовању одраслих. Ове активности ће у 2015. години бити реализоване уколико се накнадно обезбеде средства из донација или пројеката.

Преглед оквирног обима средстава за активности образовања одраслих у 2015. години која се обезбеђују од стране Министарства просвете науке и технолошког развоја (МПНТР) и Завода за унапређивање образовања и васпитања (ЗУОВ)

	Активности образовања одраслих	Извор средстава	Потребна средства у 2015. (у динарима)
1. Основно образовање одраслих	Ангажовање наставника*	МПНТР (буџет РС)	348.110.891
	Ангажовање андрагошких асистената*	МПНТР (буџет РС)	37.228.291
Укупно основно образовање одраслих 1			385.339.182

Средства су планирана су Законом о буџету Републике Србије за 2015. годину ("Службени гласник РС", број 142/14), на разделу Министарства просвете, науке и технолошког развоја, у оквиру:

* Главе 24.1 основно образовање главни програм 2003,0001 програмска активност: реализација делатности основног образовања, економска класификација 411 Плате, додаци

и накнаде запослених (зараде).

** Главе 24.2 Средње образовање програм 2004 0001 програмска активност: реализација делатности средњег образовања, економска класа 411 Плате, додаци и накнаде запослених (зараде).

Средства планирана Закона о буџету Републике Србије за 2015. годину, на размену Завода за унапређивање образовања и васпитања, у оквиру:

*** Главе 24.6 Завод за унапређивање образовања и васпитања, главни програм 2001,0006 стручно образовање и образовање одраслих, економска класификација 423 услуге по уговору.

ПРИЛОГ 1.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ И АКТИВНОСТ - Формално основно образовање одраслих

ПРИЛОГ 2.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ И АКТИВНОСТ - Формално средње образовање одраслих (ванредни ученици старији од 17 година)

ПРИЛОГ 3.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ И АКТИВНОСТ - Формално образовање одраслих (преквалификација, доквалификација, специјализација)

ПРИЛОГ 4.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ И АКТИВНОСТ- Неформално образовање одраслих

ПРИЛОГ 5.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ И АКТИВНОСТ - Обуке за потребе тржишта рада

ПРИЛОГ 6.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ И АКТИВНОСТ - Признавање претходног учења

ПРИЛОГ 7.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ И АКТИВНОСТ - Каријерно вођење и саветовање